

Natur

Skelbækvej 2
6200 Aabenraa
Tlf.: 7376 7676

Dato: 02-06-2025
Sagsnr.: 25/9481
Dok.løbenr.: 91284/25

Kontakt: Julie Korsbæk Nielsen
E-mail: jkni@aabenraa.dk
Mobil: 2335 6934

Landzonetilladelse til etablering af et regnvandsbassin på matr.nr 737 Varnæs Ejerlav, Varnæs

Aabenraa Kommune har modtaget din ansøgning om tilladelse til at etablere et regnvandsbassin på matr.nr. 737 Varnæs Ejerlav, Varnæs. Projektets beliggenhed fremgår af bilag 2.

Da det ansøgte medfører en ændret arealanvendelse i landzonen, kræver det en landzonetilladelse fra kommunen i medfør af reglerne i planloven.

Afgørelse

Aabenraa Kommune meddeler hermed landzonetilladelse jf. planlovens § 35¹, til etablering af et regnvandsbassin på op til 3400 m².

Vilkår

Landzonetilladelsen meddeles med følgende vilkår:

- Regnvandsbassinet etableres som det står skrevet i ansøgningsmaterialet.
- Regnvandsbassinet etableres med en størrelse på maksimalt 3400 m² og ikke dybere end i kote 31.
- Regnvandsbassin tilpasses terrænet med jævnt skrånende bredder og bund med et fald 1:4 eller fladere til kronekanten.
- Opgravet jord m.m. skal lægges mindst 10 meter fra regnvandsbassinet og spredt ud i et jævnt lag på maksimalt 30 cm, eller fjernes helt fra matriklen.
- Opgravet materiale må ikke udsprede i beskyttede naturarealer eller nærmere end 10 meter fra disse (se kort i bilag 2, figur 6).
- Der må ikke udsættes dyr (herunder andefugle, krebs og fisk) eller planter i søen.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 572 af 2024-05-29, Planloven.

- Der må ikke opsættes redegørelse, hegn (dog undtaget kreaturhegn) eller lignende i eller ved bassinet.
- Hvis der plantes træer omkring bassinet, skal disse på syd-, øst- og vestsiden plantes i en afstand fra bredden, der mindst svarer til træernes forventede sluthøjde dog ikke nærmere end 5 meter.
- Hvis der fodres, skal der holdes mindst 10 meters afstand til regnvandsbassinet.
- Der etableres en mindst 5 meter bred bræmme omkring regnvandsbassinet, hvor jorden ikke må dyrkes, gødes eller sprøjtes.
- Kommunen skal have besked når arbejdet er afsluttet.

Redegørelse

Ansøgning

Aabenraa Kommune har den 31. marts 2025 modtaget ansøgning om tilladelse til at etablere et regnvandsbassin på ovennævnte matrikel.

Af ansøgningen fremgår det, at regnvandsbassinet skal være 3400 m² til kronekanten og ca. 6000 m² inklusiv servicevej, terrænregulering mv. Servicevejen etableres i stabilgrus. Der anvendes anlæg 1:4 på bassinet fra bundkoten til kronekanten. I skråningsanlæg udenfor kronekanten reguleres der med 1:3 for at komme op i eksisterende terræn. Bunden af bassinet etableres i kote 31. Kronekanten er i kote 34. Bassinet udgraves direkte i terræn og der anvendes eksisterende jord (moræneler) som bund til bassinet. Bassinet etableres så der holdes 10 meters afstand fra kronekanten til det registrerede beskyttede natur (se bilag 2, figur 3 og 6). Der etableres stensætninger omkring ind- og udløbet af regnvandsbassinet.

Arbejdet med hele projektet udføres fra april 2025 til april 2027, hvor bassinet etableres i 2026.

Overskudsjorden forbliver på matriklen, hvor det anvendes til jordforbedring for landmanden, som selv har ønsket at modtage jorden (se bilag 2 figur 8).

Luftfotos

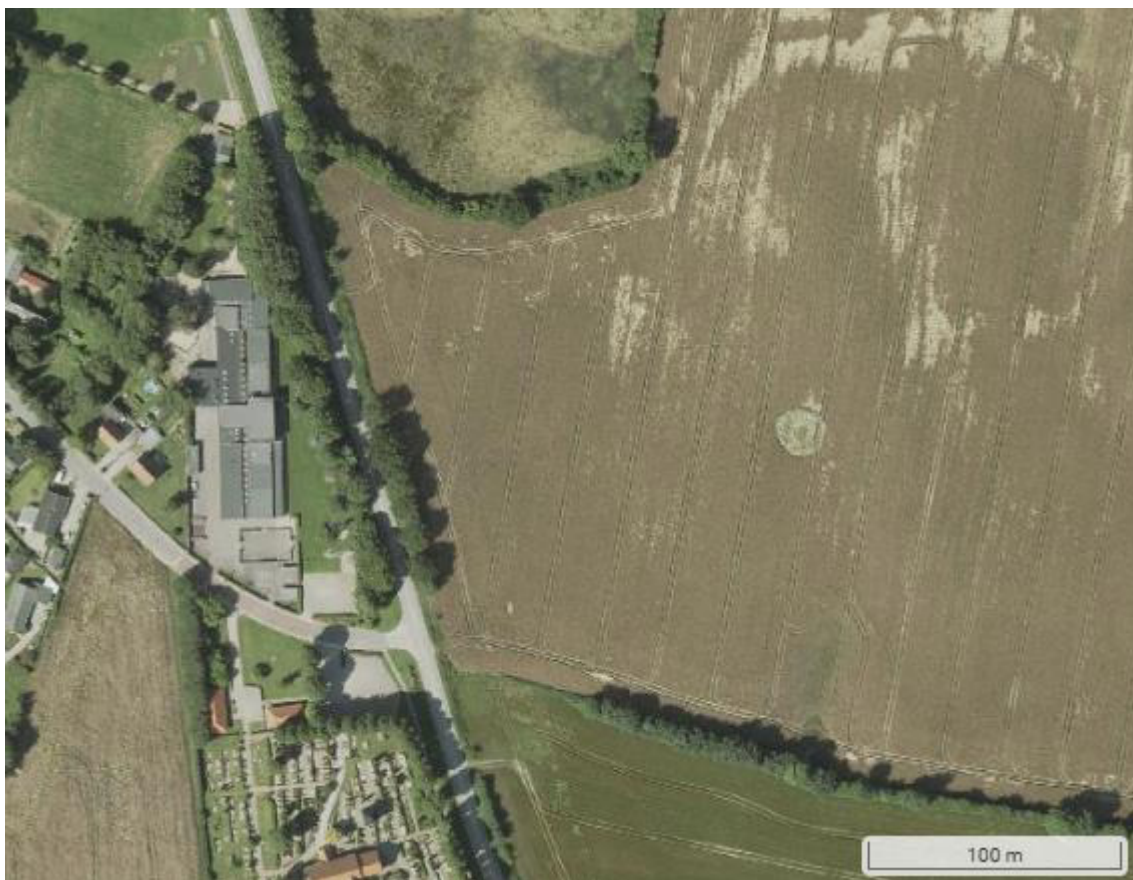
Ud fra en gennemgang af luftfotos, kan det konstateres, at matrikel 737 Varnæs ejerlav, Varnæs har været driftet som landbrug i alle årene. Nordfor ligger en § 3 beskyttet fer-skeng, som også ses af bilag 2 figur 6. Vest for placeringen af regnvandsbassinet er der en skole og boligbebyggelse. Syd og øst for området er der driftede marker.

Det kan desuden konstateres, at området har ligget uændret hen siden 2002, men det ses også af ældre luftfoto, at byggeriet har været til stede siden 1975. Markerne har været driftet i samme udbredelse, som det ses i dag.

Lavningen i landskabet er nord for den ønskede placering af regnvandsbassinet. Bassinet etableres derfor på en hældning.

Figur 1: Luftfoto fra 2002, hvor det kan ses at matriklen er en intensivt driftet mark.

Figur 2: Luftfoto fra sommeren 2024, hvor det ses, at de omkringliggende bygninger og marker har ligget uændret og med samme drift siden 2002.

Arkæologisk vurdering

Aabenraa Kommune har forespurgt Museum Sønderjylland om en arkivalts kontrol og arkæologisk vurdering af planområdet.

Museet har vurderet, at der er en meget høj risiko for at der i forbindelse med gravearbejdet stødes på væsentlige jordfaste fortidsminder inden for planområdet.

Det anbefales derfor at der laves en frivillig forundersøgelse. Museets vurdering er vedlagt som bilag 4.

Vurdering

Formålet med planloven er at sikre en sammenhængende planlægning, der forener de samfundsmæssige interesser i arealanvendelsen. Loven skal medvirke til at værne om landets natur og miljø. Loven tilsigter bl.a. at skabe og bevare værdifulde landskaber.

Kommunen vurderer pba. ovenstående, at et regnvandsbassin vil falde naturligt ind i landskabet, da det blot vil ligne en sø med en tilhørende vej. Det etableres desuden med flade brinker og med en naturlig udformning. Efter nogen tid vil der opstå en naturlig plantesammensætning i og omkring regnvandsbassinet, hvorfor det yderligere

vil blive passet ind landskabeligt. Regnvandsbassinet kan desuden blive et muligt levested for forskellige arter og den kan derfor bidrage til naturværdien i området.

Det er Aabenraa Kommunens samlede vurdering, at det ansøgte ikke strider mod de hensyn, landzonebestemmelserne og planloven i øvrigt varetager eller imod kommuneplanens retningslinjer.

Bilag IV vurdering

I henhold til bestemmelserne om administration af beskyttede dyre- og plantearter efter EF-Habitatdirektivets bilag IV skal kommunen vurdere, hvorvidt området er yngle-, raste- eller voksested for disse arter, og om det ansøgte kan have negativ indflydelse herpå.

Stor vandsalamander findes i mange typer vandhuller af forskellige størrelse, men yngler ofte i mindre, solbeskinnede vandhuller med klart vand og god forekomst af vandplanter. De er følsomme over for tilstedeværelse af fisk og guldsmedelarver, som spiser deres yngel samt forurening. Uden for ynglesæson har arten rasteområde på land, som regel i umiddelbar nærhed af ynglevandhullet, gerne i nærhed af skov, hvor der er godt med dødt ved, den kan benytte som skjulested. På land lever den bl.a. af snegle, orme og insekter, og i vand spiser den alt fra dafnier og vandlopper til haletudser.

Der er registreret stor vandsalamander 2,5 km sydvest for matriklen, hvor regnvandsbassinet skal etableres. Der er en del mindre vandhuller og søer mellem dette vandhul og matriklen, hvor regnvandsbassinet skal etableres. Det vurderes derfor, at stor vandsalamander godt kunne sprede sig til det nye bassin over nogle år. Arten påvirkes ikke negativt af etableringen af et regnvandsbassin, hvor der før var landbrugsmark, som stor vandsalamander ikke benytter.

Spidssnudet frø foretrækker ligesom stor vandsalamander vandhuller med et stor lysindfald, med lavvandede partier og med god forekomst af vandplanter. De er dog fundet ynglende i mange slags vådområder fra små vandhuller, til store søer samt helt overskyggede ellesumpe til helt lysåbne vandhuller. Uden for yngelsæsonen opholder arten sig ofte tæt på ynglevandhullet og gerne i fugtige områder som enge og moser. Føden består af mindre smådyr såsom edderkopper, biller, fluer, myg og sommerfugle. Spidssnudet frø er registreret 2,8 km nord for matriklen, hvor regnvandsbassinet skal etableres. Der er en del vandhuller på vejen mod matriklen, men på de resterende 1,2 km er der ingen beskyttet natur, såsom vandhuller, eng, mose eller andre våde naturtyper. Det betyder at der ikke er trædesten imellem de kendte ynglelokaliteter, på den anden side af byen, og projektområdet.

Det vurderes derfor at spidssnudet frø ikke vil vandre til og anvende regnvandsbassinet. Arten bliver dog heller ikke negativt påvirket af etableringen af et regnvandsbassin, hvor der før var mark, da arten ikke er afhængig af mark som hverken fødesøgnings-, raste- eller yngleområde.

Strandtudse forekommer ofte, men langt fra altid på kystnære lokaliteter. Den yngler ofte i vandhuller med sparsom vegetation og gerne i midlertidige vandhuller eller vandhuller der af og til tørrer ud. Dette skyldes at arten foretrækker vandhuller uden rovdyr eller andre konkurrerende paddearter. Det er helt afgørende for udviklingen af ynglet, at vandhullet er lavvandet og med et stort lysindfald. I tørre forår og forsomre, hvor ynglestederne er udtørrede, springer de ofte forplantningen over.

Strandtudsens registrering er 3,3 km nordøst for matriklen. Da strandtudsens foretrækker vandhuller med sparsom vegetation og uden konkurrence fra andre padder, kunne den anvende regnvandsbassinet i de første år. Etableringen af regnvandsbassinet vurderes dog ikke at påvirke arten negativt, da den ikke er tilknyttet mark, som findes på matriklen nu.

Flagermus overvintrer og raster i hulheder i gamle træer, under jorden, i grotter eller under taget i bygninger. Om sommeren opholder de sig mange forskellige steder, men har brug for mørke og beskyttede steder hvor de kan hvile sig. De orienterer sig og jager ved hjælp af ekkolokalisering. Flagermus jager ofte i nærheden af vandhuller, skove og åbne marker, hvor de kan finde deres føde, som består af insekter som myg, biller og natsværmer, men også edderkopper.

Der er registreret brun langøret flagermus 280 meter nord for matriklen. Så det vurderes, at den findes i området. Arten er ikke specielt knyttet til mark, som fourageringsområde, så en etablering af et regnvandsbassin på matriklen vurderes ikke at påvirke arten negativt.

Der er desuden registreret damflagermus og dværgflagermus ca. 5,5 km vest for matriklen. Damflagermusen kan flyve mellem 20-30 km efter det rette fourageringsområde, så det vurderes, at den ville kunne anvende regnvandsbassinet til fødesøgning. Dværgflagermusen flyver almindeligvis kun mellem 2-3 km, men den kan flyve op til 10 km efter føde. Ingen af arterne er tilknyttet mark, hvorfor det ikke vurderes at disse påvirkes negativt af etableringen af regnvandsbassinet.

Odder kan findes langs vandløb, søer og kystområder, hvor der er rigelig adgang til føde som fisk, krebsdyr og smådyr. Den bygger bo i huler, under rødder eller i tæt vegetation nær vandet. Den er aktiv hele året og bevæger sig over store afstande i sit territorium, der kan være vandløbsstrækninger på mellem 10-50 km. De yngler i uforstyrrede områder med rørskov eller krat, hvor der er minimal menneskelig aktivitet.

Der er registreret odder 3 km nordøst for matriklen. Det vurderes, at odderen ikke vil blive negativt påvirket af etableringen af regnvandsbassinet, da odderen ikke er tilknyttet til mark, som hverken raste-, yngle- eller fourageringsområde.

Kommunen vurderer på denne baggrund, at regnvandsbassinet ikke vil påvirke nogen af bilag IV arterne negativt. Kommunen har ingen yderligere registreringer af eller begrundet formodning om, at der er andre bilag IV-arter på stedet eller i umiddelbar tilknytning hertil.

I forhold til plantearter optaget på habitatdirektivets bilag IV, vurderer kommunen, at der ikke sker nogen ødelæggelse af disse som følge af projektet, da ingen af de syv plantearter er registreret på stedet eller vurderes at findes der.

Natura 2000-vurdering

I henhold til bestemmelserne om administration af internationalt beskyttede naturområder, Natura 2000, skal kommunen vurdere, hvorvidt det ansøgte har indvirkning herpå. Nærmeste Natura 2000-område er N94 Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov og N95 Hostrup Sø, Asseholm Mose og Felsted Vestermark, der ligger henholdsvis 6 og 7,6 km fra området, hvor regnvandsbassinet etableres. På udpegningsgrundlaget findes følgende naturtyper og arter:

Gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området 94 Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 83		
Naturtyper:	Lagune* (1150)	Kransnålalge-sø (3140)
	Næringsrig sø (3150)	Nedbrudt højmosse (7120)
	Hængesæk (7140)	Kildevæld* (7220)
	Rigkær (7230)	Bøg på mor med kristtorn (9120)
	Bøg på muld (9130)	Ege-blandskov (9160)
	Skovbevokset tørvemose* (91D0)	Elle- og askeskov* (91E0)
	Arter:	Stor vandsalamander (1166)

Tabel 1. Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype.

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 68		
Fugle:	Rørhøg (Y)	Hvæpsevåge (Y)
	Isfugl (Y)	Rødrygget tornskade (Y)

Tabel 2. Fugle, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. I parenteserne står "T" for træfugl og "Y" for ynglefugl.

Gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området nr. 95 Hostrup Sø, Asseholm Mose og Felsted Vestermark

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 84		
Naturtyper:	Søbred med småurter (3130)	Næringsrig sø (3150)
	Brunvandet sø (3160)	Kalkoverdrev* (6210)
	Surt overdrev* (6230)	Tidvis våd eng (6410)
	Højmosse* (7110)	Nedbrudt højmosse (7120)
	Hængesæk (7140)	Tørvelavning (7150)
	Bøg på mor (9110)	Bøg på mor med kristtorn (9120)
	Bøg på muld (9130)	Ege-blandskov (9160)
	Stilkeke-krat (9190)	Skovbevokset tørvemose* (91D0)
	Elle- og askeskov* (91E0)	
	Arter:	Stor vandsalamander (1166)
		Odde (1355)
	Damflagermus (1318)	

Tabel 3. Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype.

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 58		
Fugle:	Rørdrum (Y)	Havørn (Y)
	Rørhøg (Y)	Trane (Y)
	Tinksmed (Y)	Stor hornugle (Y)
	Mosehornugle (Y)	Sortspætte (Y)
	Rødrygget tornskade (Y)	

Tabel 4. Fugle, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. I parenteserne står "T" for træfugl og "Y" for ynglefugl.

Kommunen vurderer ikke, at det ansøgte, vil have nogen negativ indvirkning på naturtyperne på udpegningsgrundlaget for H83 eller H84, grundet afstanden, projektets begrænsede omfang og lokale karakter. Det vurderes desuden ikke, at det ansøgte vil have nogen væsentlig negativ påvirkning på nogen bilag II arter på udpegningsgrundlaget, grundet placeringen på en mark, hvor ingen af arterne er tilknyttet.

Det vurderes ligeledes, at det kan udelukkes, at det ansøgte, vil have en negativ påvirkning på bevaringsstatussen for fuglearter på udpegningsgrundlaget for F68 eller F58, grundet afstanden, projektets meget lokale karakter, placering på en landbrugsmark i drift.

Kommunen vurderer derfor, at det ansøgte ikke i sig selv eller i forbindelse med andre planer eller projekter, vil have en væsentlig påvirkning på det pågældende eller andre Natura 2000-område.

Kommunen vurderer, at der i denne sag kan meddeles tilladelse, idet

1. Eksisterende naturværdier på arealet, der ændres til regnvandsbassin, er begrænsede, og
2. Den biologiske mangfoldighed øges ved etablering af et regnvandsbassin.

Lovgrundlag (Hjemmel)

Etablering af regnvandsbassin forudsætter kommunens landzonetilladelse, som er meddelt efter § 35 i Lov om planlægning.

Efter § 35 må der i landzone blandt andet ikke ske ændringer i anvendelsen af ubebyggede arealer uden forudgående tilladelse ved kommunalbestyrelsen.

Klagemulighed og andre bestemmelser

Du kan klage over afgørelsen inden for fire uger fra den er meddelt, dvs. indtil **den 30. juni 2025**. Afgørelsen kan påklages til Planklagenævnet og betragtes ikke som endelig, før klagefristen er slut. Afgørelsen kan påklages af adressaten og en række interesseorganisationer m.fl. Se vedlagt klagevejledning (bilag 1) for mere information. Hvis der klages over afgørelsen, vil kommunen give besked herom.

Du har ret til at søge om aktindsigt.

Landzonetilladelsen meddelt efter PL § 35 bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 5 år efter, at den er meddelt.

Offentliggørelse

Landzonetilladelsen offentliggøres på Aabenraa Kommunes hjemmeside, <https://aabenraa.dk/politik-og-dialog/aktuelle-hoeringer/byggeri-anlaeg-og-landzone> og må ikke udnyttes før klagefristen på 4 uger er udløbet. Se også afsnittet Klagevejledning.

Anden lovgivning

Kommunen har i forbindelse med ansøgningen anmodet Museum Sønderjylland om en arkivalisk udtalelse om området. Museet vurderede, at det er nødvendigt at foretage en frivillig arkæologisk forundersøgelse. Museets fulde svar kan findes i bilag 4. Såfremt der alligevel ifm. projektet observeres fortidsminder, skal gravearbejdet straks standses og Museum Sønderjylland kontaktes (tlf. 65 37 08 01). Museets anvisninger skal følges.

Hvis der konstateres forurening, f.eks. deponeret affald eller kemikalie- og pesticidaf-fald, skal forureningen anmeldes til kommunen, jf. Lov om forurennet jord § 71.

Ifølge vandløbslovens §§ 6 og 17 kræves tilladelse fra kommunen, hvis der sker ændringer af drænen, grøfter m.v., eller hvis der sker ændring af vandets naturlige afløb fra hø-jere liggende ejendomme.

Aabenraa Kommune gør opmærksom på, at denne tilladelse ikke friholder dig fra at indhente tilladelser fra andre relevante lovgivninger.

Hvis der er tvivl om noget i denne tilladelse, er du velkommen til at kontakte mig.

Med venlig hilsen

Julie Korsbæk Nielsen
Natursagsbehandler og biolog
Team Natur og GIS
Aabenraa Kommune

Kopi til klageberettigede:

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø: mail@sgav.dk

Slots- og Kulturarvstyrelsen: post@slks.dk

Danmarks Naturfredningsforening; dn@dn.dk

Danmarks Naturfredningsforening, Aabenraa; dnaabenraa-sager@dn.dk

Dansk Ornitologisk Forening; natur@dof.dk

Dansk Ornitologisk Forening, Aabenraa; aabenraa@dof.dk

Friluftsrådet Aabenraa; aabenraa@friluftstraadet.dk

Dansk Botanisk Forening; dbf.oestjylland@gmail.com

Bilagsoversigt

Bilag 1 – Klagevejledning

Bilag 2 – Oversigtskort

Bilag 3 – Fotos fra besigtigelse

Bilag 4 – Museets udtalelse

Bilag 1 – Klagevejledning

Planloven

I henhold til Planloven kan afgørelser truffet efter § 35, stk. 1 i Lov om planlægning, påklages til Planklagenævnet.

Klageberettigede er

- adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- lokale foreninger og organisationer som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Klagefristen er 4 uger fra den dag afgørelsen er meddelt. Hvis afgørelsen er offentlig bekendtgjort, regnes klagefristen fra bekendtgørelsen. Den sidste klagedag udløber ved kontortids ophør. Hvis klagefristen udløber en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

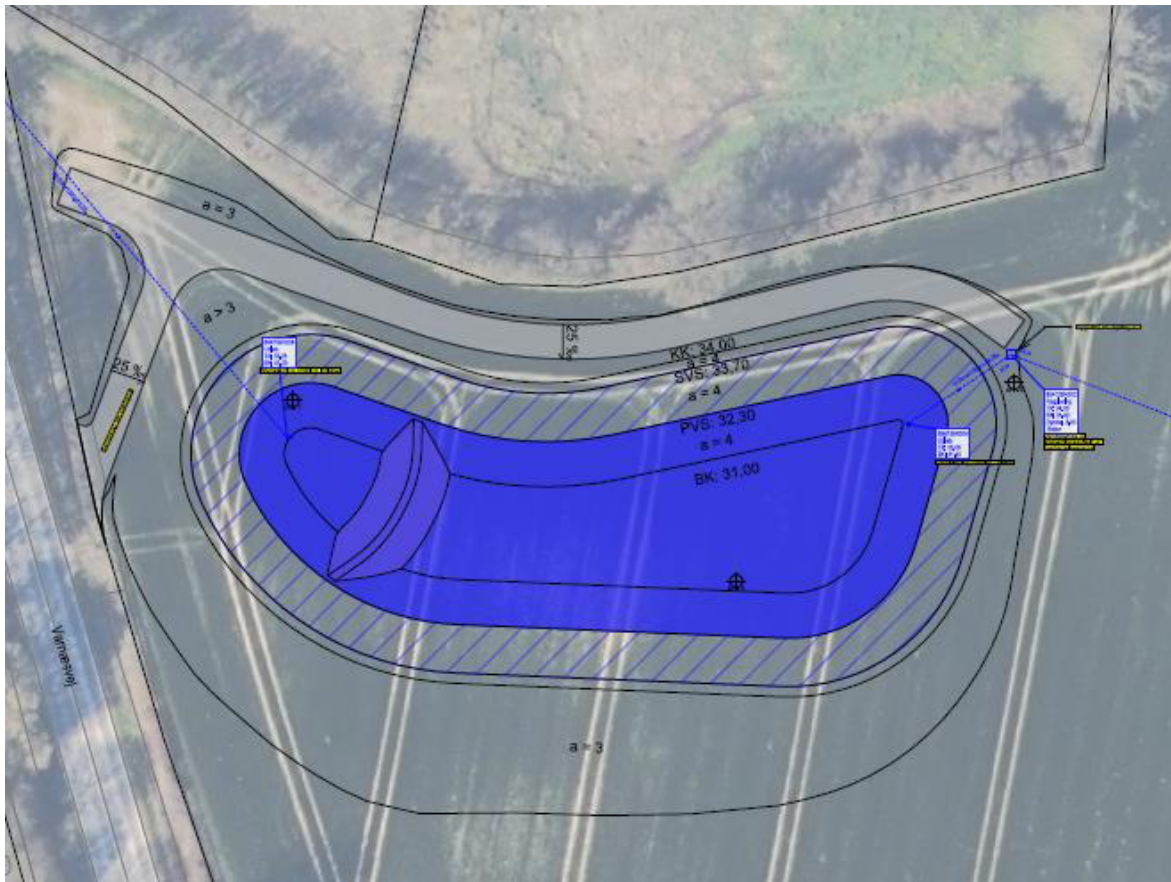
Klage indgives til Planklagenævnet via Klageportalen på www.naevneneshus.dk. Du logger på Klageportalen med NEM-ID. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Aabenraa Kommune i Klageportalen. Ved indgivelse af klage betales et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder.

I Klageportalen sendes din klage automatisk først til Aabenraa Kommune. Hvis kommunen fastholder afgørelsen, sender kommunen klagen videre til behandling i nævnet via Klageportalen. Du får besked om videresendelsen.

Planklagenævnet afviser din klage, hvis du sender den uden om Klageportalen, medmindre du forinden er blevet fritaget for brug af Klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Aabenraa Kommune. Kommunen videresender herefter din anmodning til nævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt du kan fritages. Se betingelserne for at blive fritaget på www.naevneneshus.dk.

Kommunens afgørelse kan indbringes for domstolene. Det skal ske inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt eller offentliggjort.

Bilag 2 – Oversigtskort

Figur 3: En del af ansøgningsmaterialet, som viser størrelsen på regnvandsbassinet, samt bundkoten og den kote, som kronekanten befinder sig i.

Figur 4: En del af ansøgningsmaterialet, som viser størrelsen på den del af matriklen, som udlægges midlertidigt af Arwos til anvendelse som skurby, oplag af rør/brønde, og andre materialer, parkeringsplads for entreprenørmaskiner samt karteringsplads for opgravet jord.

Signaturforklaring:

Indkørselsvej

Mellemdapot

Skurveg

Råvare (rør m.v.)

og indretning

Intakt jord

Vejjord til kartering

Vejjord til kartering

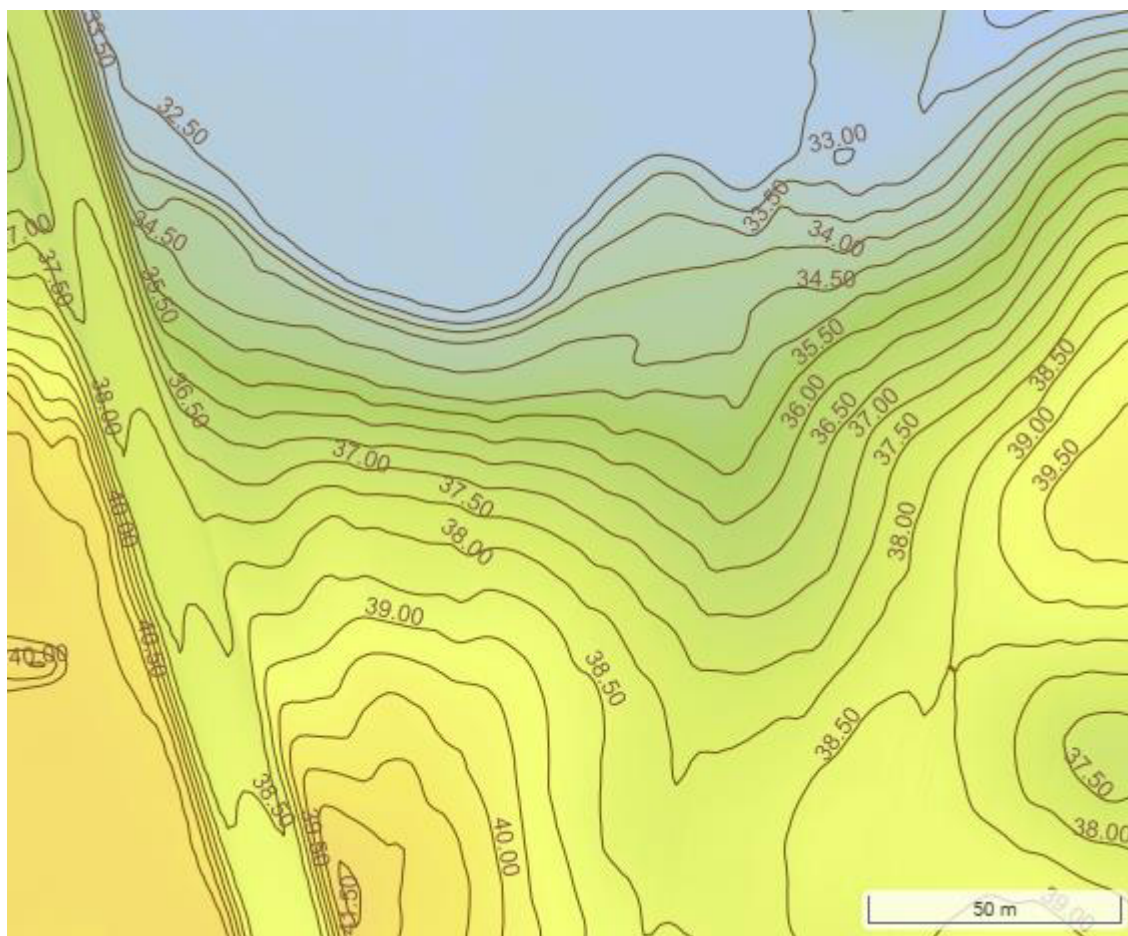
Ren jord

Figur 5: Indretning af mellemdapot og indkørselsforhold.

Figur 6: Kort over arealet med højdekurver, hvor regnvandsbassinet skal etableres. Det grønne areal viser § 3 beskyttet eng.

Figur 7: Terrænmodel over arealet med højdekurver, hvor regnvandsbassinet skal etableres. Det viser at regnvandsbassinet etableres på en bakke.

Figur 8: Viser hvor jorden fra regnvandsbassinet påfyldes.

Bilag 4 – Museets udtalelse

Museet vurdering følger på de kommende sider.

Aabenraa Kommune

Att.: Julie Korsbæk Nielsen

Dato: 28.04.2023

Museum Sønderjylland - Arkæologi | Sagsnr.: 23/7100 (2025)

Arkæologisk udtalelse vedr. etablering af regnvandsbassin på matr. 737 Varnæs ejerlav, Varnæs (Aabenraa Kommune).

Arkæologisk udtalelse i henhold til Museumslovens § 25:

Museum Sønderjylland - Arkæologi har modtaget en forespørgsel vedrørende ovennævnte projekt og har foretaget arkivalsk kontrol og arkæologisk vurdering af planområdet.

Museet har tidligere i 2023 udarbejdet en udtalelse til bygherre, Arwos, for et tilsvarende projekt. Her blev regnvandsbassinet dog placeret længere mod øst på matriklen. Museet har yderligere haft en dialog med bygherre omkring forundersøgelse af bassinareal samt oplagringsplads. Oplagringspladsen er forundersøgt og næste etape med regnvandsbassinet afventer forundersøgelse. Sagen ligger under Museets sagsnr. 23/7100.

Projektbeskrivelse

Efter det oplyste skal der etableres et bassin på matr. 737 Varnæs ejerlav, Varnæs. Det samlede areal omfatter ca. 3400 m². Hertil kommer et areal på ca. 8400 m² til oplagringsplads syd for bassinet.

Området ligger i dyrket mark.

Topografisk beskrivelse

Planområdet ligger øst for Varnæs. Området er beliggende i relativt højtliggende terræn. Selve planområdet ligger relativt lavt med stigende skrænter/plateauer hele vejen rundt. Sydøst for planområdet løber Bovrup Tangsbæk. Ca. 2500 meter mod øst er Aabenraa Fjord og i samme afstand mod øst ligger Als Fjord.

Tæt omkring området er der registreret flere væsentlige, jordfaste fortidsminder (se kortbilag).

Hele området omkring Varnæs er præget af adskillige gravhøjsregistreringer. Højene ligger på et bælte nord og vest for byen (blandt andre sb. 12-21, 29-31 og 106-107 alle Varnæs Sogn).

Omkring vandløbet Bovrup Tangsbæk findes det af Kulturministeriet i 2004 udpegede kulturarvsareal af national betydning *Bovrup Tangsbæk* (sb. 137 Varnæs Sogn). Her følger en kort beskrivelse af kulturarvsarealet:

"Her findes et stensat vandløb med betydelige rester af dæmninger, stigborde og lignende, der ligger såvel i som langs bækken. Anlægget stammer fra vandmøllen Blåmølle, der kendes fra perioden 1231-1598. Hele anlægget er på landsplan ganske enestående, men mangler endnu at blive ordentligt udforsket. Langs åen er der desuden bevaret et typisk middelalderligt overdrevsområde med engarealer og levende hegn, der adskiller overdrevene fra dyrkningsarealerne. Åen er over hele strækningen grænse mellem Varnæs og Bovrup ejerlaug. Truet ved åoprensning o.l."

Langs vandløbet er desuden registreret flere bopladsspor fra stenalderen (sb. 52-55 samt 75 alle Varnæs Sogn).

Landsbyen Varnæs nævnes første gang i Kong Valdemars Jordebog i 1231 som *Warnæs*. De kongelige besiddelser bestod på dette tidspunkt af 96 mark guld. Landsbyen har gennem middelalderen og efterfølgende været i kongens eller hertugens besiddelse. Varnæs var desuden den første landsby, som udskiftedes. Udskiftningen skete allerede i 1710-11 (Trap *Danmark*, 5. udg. Aabenraa Amt bd. X,3., København 1967 s. 947-951).

Varnæs Kirke ligger ca. 250 meter sydvest for planområdet. Kirken består af kor og skib fra romansk tid, en lidt yngre vestforlængelse, sengotisk søndre kapel og mod nord et nyere våbenhus med ældre murværk (Danmarks Kirker bd. XXII. Åbenrå amt, København 1959, s. 230-45).

Vi ved af erfaring, at der tæt ved de middelalderlige kirker kan ligge bebyggelse fra vikingetid og middelalder.

Yderligere ved vi også af erfaring, at man i forhistorien foretrak at placere sine bopladser relativt højt i terrænet og tæt ved vand. Netop en sådan placering, som det aktuelle planområde har.

Museets vurdering

På baggrund af ovenstående vurderer Museet, at der er **meget høj risiko** for at støde på væsentlige, jordfaste fortidsminder ved anlægsarbejde inden for planområdet. Museet anbefaler derfor en frivillig forundersøgelse forud for anlægsarbejde inden for planområdet.

Forundersøgelsen vil kunne afsløre, om der findes væsentlige, jordfaste fortidsminder på planområdet, og om de har en sådan karakter, at de skal udgraves, inden de ødelægges ved anlægsarbejdet. Da planområdet overstiger 5000 m², skal udgifterne til forundersøgelse - jf. Museumslovens § 26.2 – afholdes af bygherre.

Hvis forundersøgelsen viser, at der findes fortidsminder på arealet, skal disse udgraves, inden de ødelægges ved anlægsarbejdet. I nogle tilfælde er det dog muligt at ændre ved jordindgrebet, så en udgravning ikke bliver nødvendig. Er det ikke muligt, vil udgravningen skulle finansieres af bygherre.

De jordfaste fortidsminder er omfattet af museumslovens § 27. Derfor skal man, hvis man ved anlægsarbejde støder på et fortidsminde, straks indstille arbejdet i det omfang, det berører fortidsmindet, og tilkalde Museum Sønderjylland - Arkæologi.

Yderligere sagsbehandling

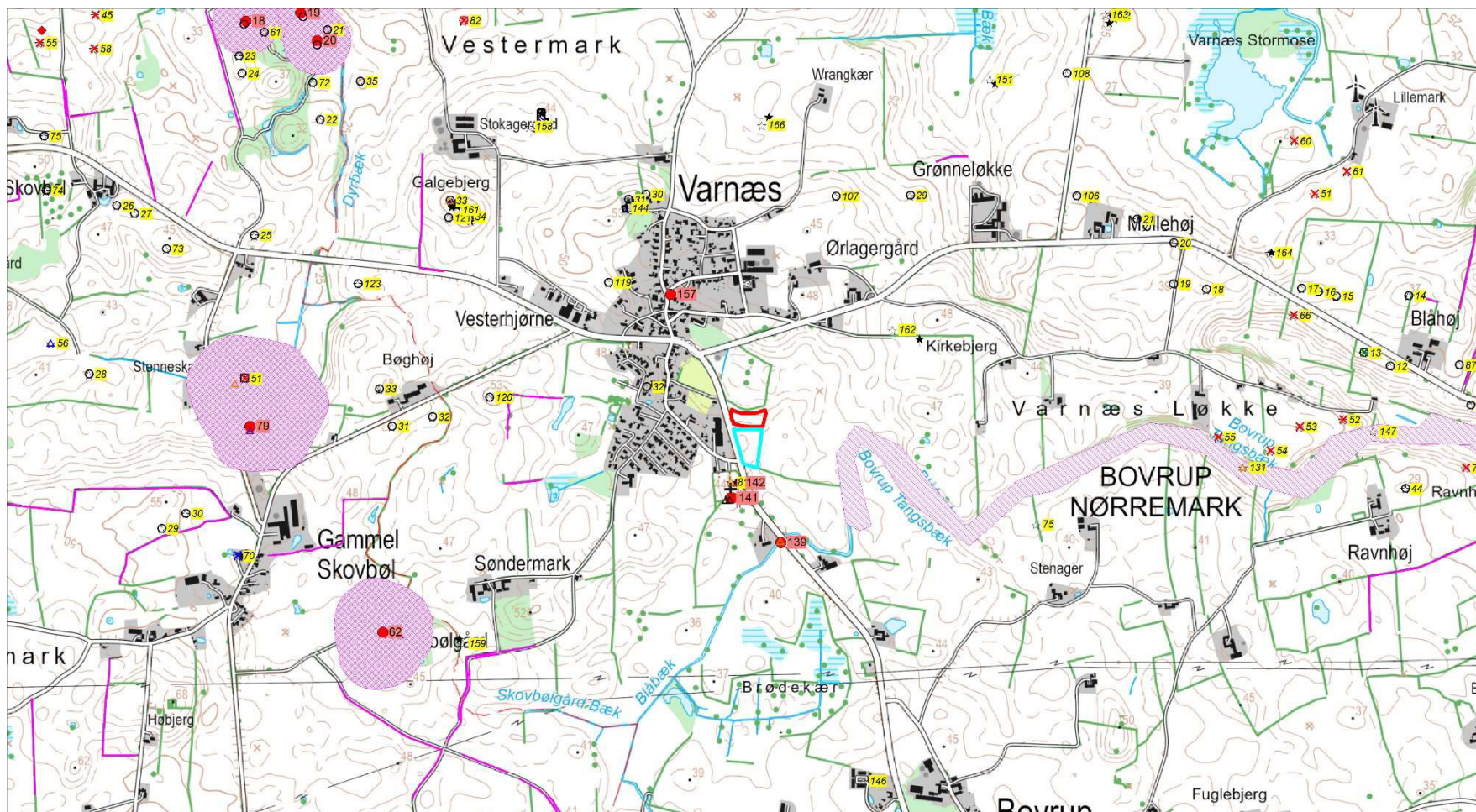
Efter aftale med bygherre udarbejder Museum Sønderjylland - Arkæologi gerne et budget og en tidsplan for en forundersøgelse af området.

Vi beder venligst bygherre oplyse CVR-nummer ved henvendelse.

Henvendelse til Pernille Kruse (65 37 08 23 /pekr@msj.dk).

Med venlig hilsen

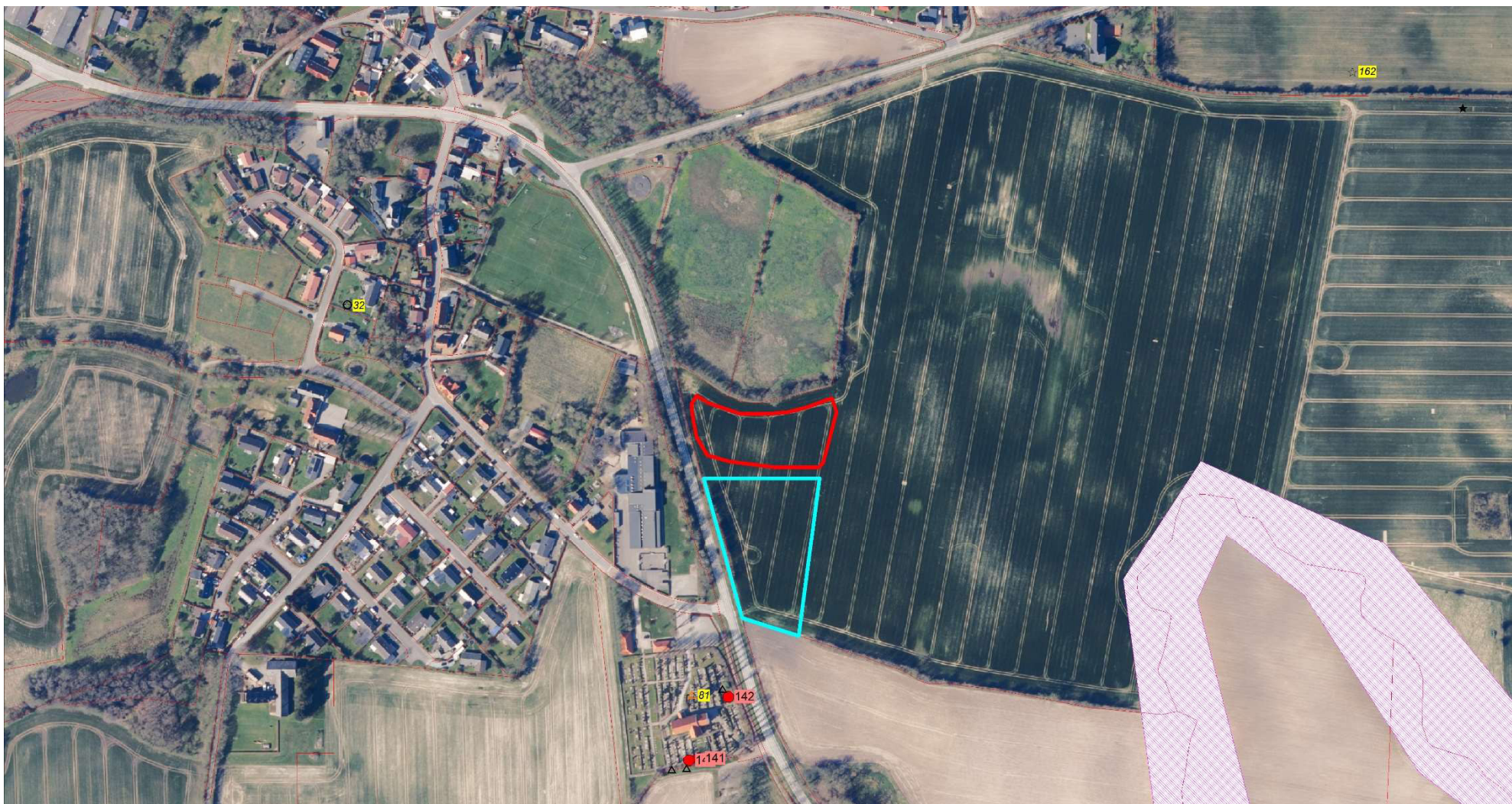
METTE SØRENSEN
MUSEUMSINSPEKTØR
D +45 65 37 08 32 | M +45 21 66 92 64
MESR@MSJ.DK
PLANER@MSJ.DK

Kortbilag til 23/7100 (2025) vedr. etablering af regnvandsbassin på matr. 737 Varnæs ejerlav, Varnæs (Aabenraa Kommune).

De berørte områder er markeret med rød kontur og oplagingsplads markeret med turkis kontur. Ikke-fredede fortidsminder er markeret med numre på gul baggrund. Fredede fortidsminder er markeret med numre på rød baggrund. Kulturarvsarealet Boverup Tangsæk er markeret med pink skraveret på hvid baggrund.

Aktuelt 4 cm kort.

Kortbilag til 23/7100 (2025) vedr. etablering af regnvandsbassin på matr. 737 Varnæs ejerlav, Varnæs (Aabenraa Kommune).

De berørte områder er markeret med rød kontur og oplagringsplads markeret med turkis kontur. Ikke-fredede fortidsminder er markeret med numre på gul baggrund. Fredede fortidsminder er markeret med numre på rød baggrund. Kulturarvsarealet Bovrup Tangsbæk er markeret med pink skravering på hvid baggrund.

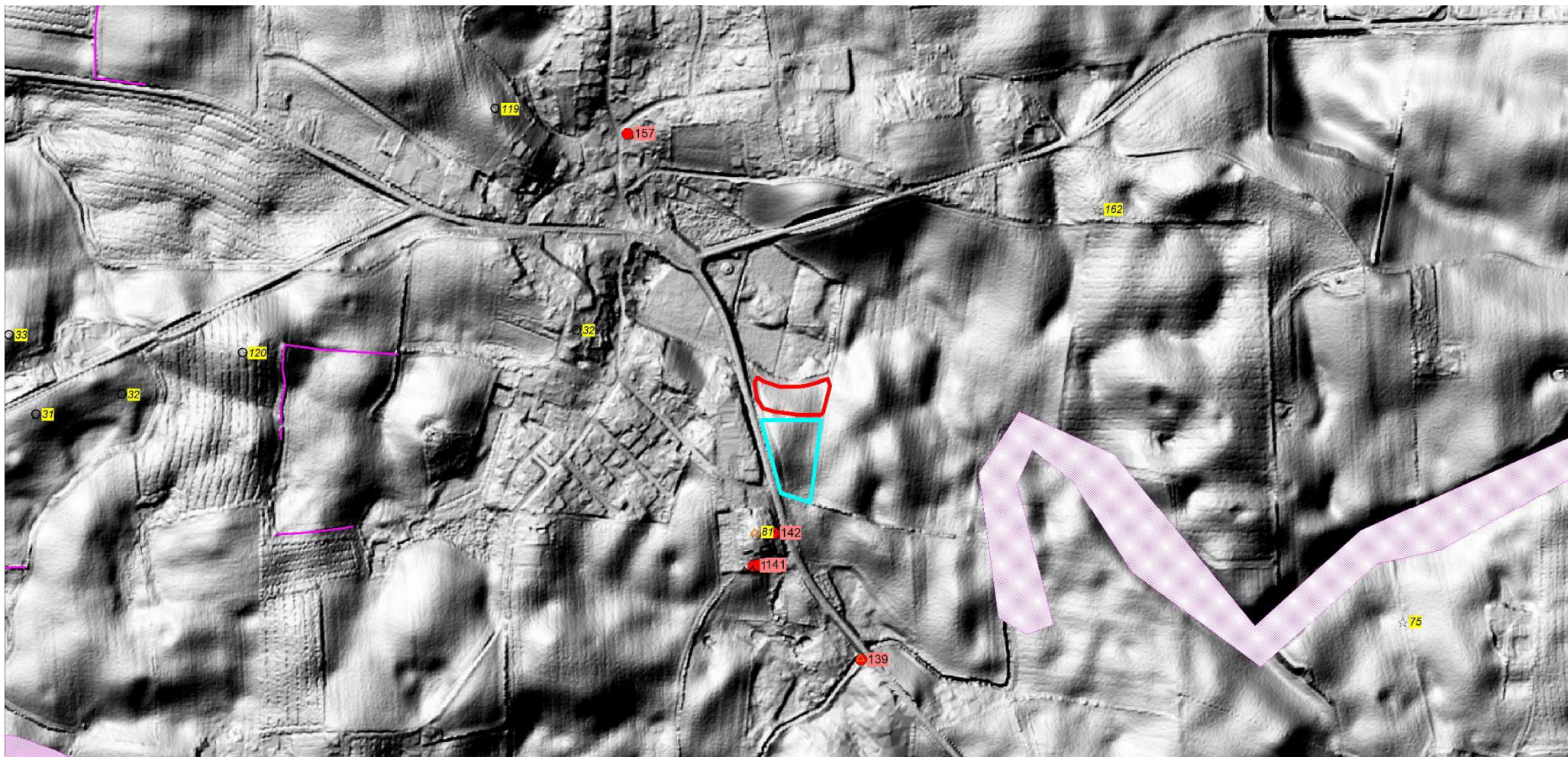
Ortofoto fra 2022.

Kortbilag til 23/7100 (2025) vedr. etablering af regnvandsbassin på matr. 737 Varnæs ejerlav, Varnæs (Aabenraa Kommune).

De berørte områder er markeret med rød kontur og oplagringsplads markeret med turkis kontur. Ikke-fredede fortidsminder er markeret med numre på gul baggrund. Fredede fortidsminder er markeret med numre på rød baggrund. Kulturarvsarealet Bovrup Tangsbæk er markeret med pink skravering på hvid baggrund.

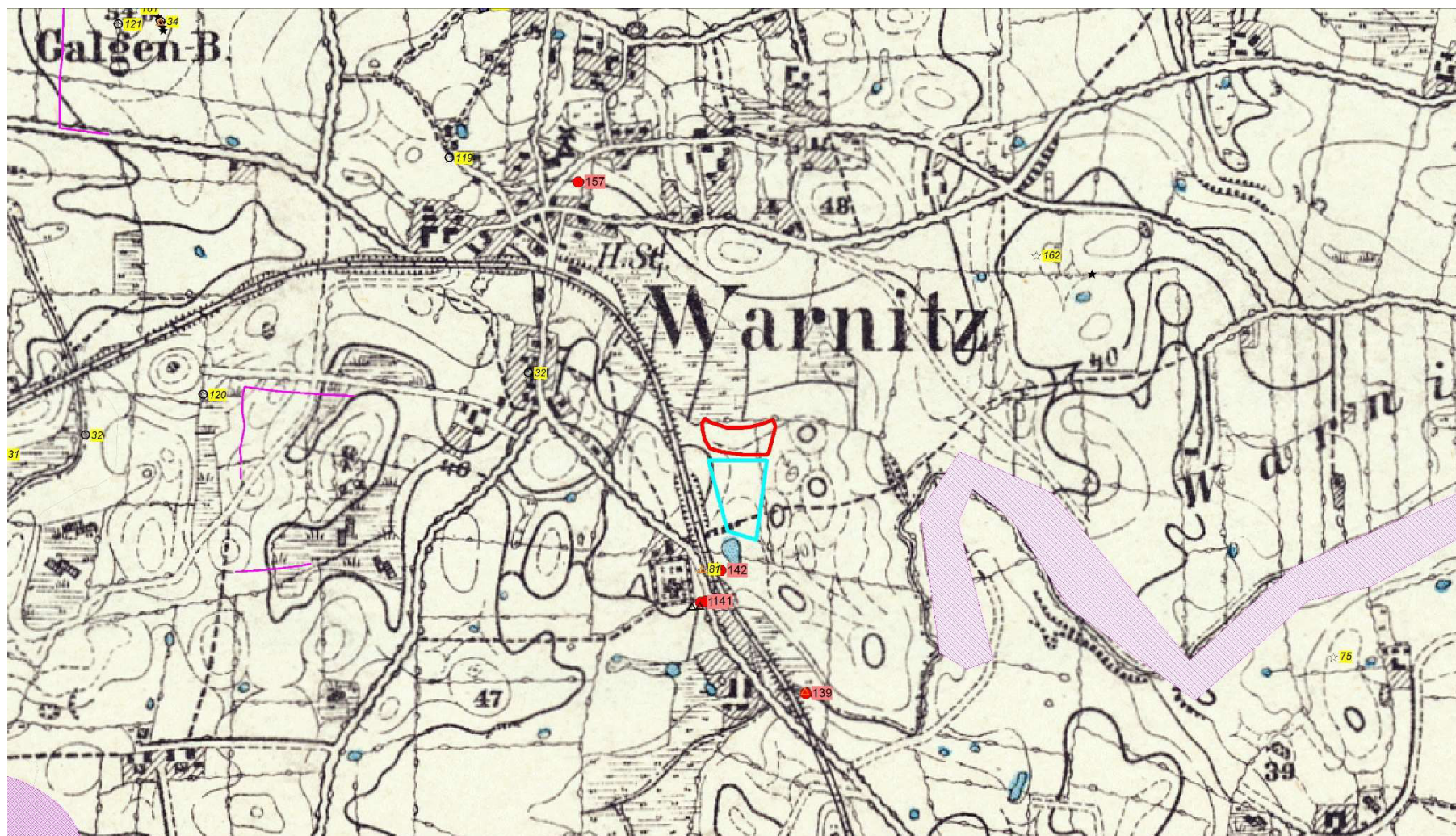
Ortofoto fra 2022.

Kortbilag til 23/7100 (2025) vedr. etablering af regnvandsbassin på matr. 737 Varnæs ejerlav, Varnæs (Aabenraa Kommune).

De berørte områder er markeret med rød kontur og oplagingsplads markeret med turkis kontur. Ikke-fredede fortidsminder er markeret med numre på gul baggrund. Fredede fortidsminder er markeret med numre på rød baggrund. Kulturarvsarealet Bovrup Tangsbæk er markeret med pink skravering på hvid baggrund.

Danmarks Højdemodel – terrænmodel.

Kortbilag til 23/7100 (2025) vedr. etablering af regnvandsbassin på matr. 737 Varnæs ejerlav, Varnæs (Aabenraa Kommune).

De berørte områder er markeret med rød kontur og oplagringsplads markeret med turkis kontur. Ikke-fredede fortidsminder er markeret med numre på gul baggrund. Fredede fortidsminder er markeret med numre på rød baggrund. Kulturarvsarealet Bovrup Tangsbæk er markeret med pink skravering på hvid baggrund.

Preussiske målebordsblade fra 1880'erne.